

ZA participativni

proračun

*Poročilo
nacionalne konference
ZA participativni
proračun*

ZA participativni proračun

Poročilo nacionalne konference
ZA participativni proračun

Kazalo

4 ___ Nagovor organizatorjev konference

5 ___ Uvodna beseda

6 ___ Kaj je participativni proračun

8 ___ Zakonodajni okvir za izvedbo participativnega proračuna

9 ___ Kako je participativni proračun drugačen od drugih načinov posvetovanja občine z občani in občankami

11 ___ Zakaj participativni proračun?

13 ___ Modeli izvedbe participativnega proračuna

14 ___ Časovni okvir izvedbe participativnega proračuna

15 ___ Faze izvedbe participativnega proračuna

16 ___ Potrditev izvedbe participativnega procesa s strani občine

17 ___ Informiranje občanov in občank

19 ___ Zbiranje predlogov projektov

20 ___ Pregled in vrednotenje predlogov projektov

23 ___ Glasovanje o projektnih predlogih

24 ___ Razglasitev zmagovalcev

25 ___ Umestitev izglasovanih projektov v proračun

26 ___ Izvedba izglasovanih projektov

27 ___ Pomoč pri izvedbi participativnega proračuna

28 ___ Digitalna orodja kot podpora pri izvedbi participativnega proračuna

29 ___ Kako lahko nevladne organizacije pomagajo pri izpeljavi participativnega proračuna

31 ___ Uporabne povezave

32 ___ Nadaljnji razvoj participativnega proračuna

Nagovor organizatorjev konference

Kaj za vna je ta participativni proračun, o katerem vsi toliko govorijo in ga nekatere občine v Sloveniji celo že izvajajo? V priložniku, ki ga pravkar prebirate, vam želimo na to vprašanje ponuditi odgovor. Prav o tej temi smo namreč s številnimi strokovnjaki in predstavniki občin govorili na nedavni nacionalni konferenci “ZA participativni proračun”.

Da, o participativnem proračunu se že nekaj časa veliko govori in število občin, ki v iskanju kakovostnih rešitev za potrebe skupnosti uvajajo to obliko sodelovanja s svojimi občani, počasi, a vztrajno raste. V mreži nevladnih podpornih organizacij ZaNVO si želimo, da bi bilo teh občin vsako leto več, saj verjamemo, da ima izvajanje participativnega proračuna dobre in koristne družbene ter razvojne učinke tako za občane kot tudi za celotno lokalno skupnost oziroma občino. Tudi o tem, kakšni so lahko ti učinki, pišemo v zborniku. In da bi se število občin, ki se odločijo za uvedbo participativnega proračuna, resnično povečevalo, ustvarjamo podporno okolje strokovnjakov, ki bodo občinam pomagali pri njegovem uspešnem ter učinkovitem uvajanju in izvajanju.

“Prve ptice”, ki so utinale pot participativnemu proračunu v Sloveniji, so olajšale delo tistim, ki se boste na to pot šele podali. Zbranega je veliko znanja, primerov dobrih praks in izkušenj, ki so ga občine pripravljene deliti. Ko bo odločitev za uvedbo participativnega proračuna dozorela, pa so tu tudi strokovnjaki – svetovalci, ki z veseljem priskočijo na pomoč. Tako kot vsaka praksa, s katero se srečamo

na novo, tudi participativni proračun potrebuje čas, da se nanj navadimo in ga usvojimo, zato se nikar ne gre ustrašiti ali obupati, če prvi poskus pri občankah in občanih ne doseže zelenega odziva. Navada, da se pomembne odločitve sprejemajo samo v krogu izvoljenih predstavnikov, je prispevala k temu, da sami nismo vajeni premišljevali o rešitvah, ki odgovorijo na probleme, s katerimi se srečujemo v svojem okolju. Participativni proračun pa je spodbuda k aktivni vlogi občanov pri iskanju dobrih rešitev, ki skupaj z vodstvom in strokovnimi službami občine zagotavljajo širok nabor znanj, namenjenih razvoju občine.

Participativni proračun terja določen čas za kakovostno pripravo, informiranje občanov in izvedbo vseh postopkov, zato velja z njim pričeti dovolj zgodaj. Sprejmite odločitev zanj in začnite s pripravami. Koristi bodo občutili občani, participativno proračun pa bo pomagal tudi vam, ki kot izvoljeni predstavniki odločate o razvoju in upravljanju občine.

Postanite naslednja slovenska občina s participativnim proračunom.

Mreža regionalnih stičišč NVO – ZaNVO

Uvodna beseda

Poročilo pred vami je bilo pripravljeno v sklopu nacionalne konference ZA participativni proračun, ki jo je septembra 2021 organizinala [Mreža regionalnih stičišč NVO ZaNVO](#) v sodelovanju s [Skupnostjo občin Slovenije](#). Konferenca je bila organizirana v trenutku, ko smo v Sloveniji opazili povečano navdušenje nad participativnim proračunom, tako med zaposlenimi v javni upravi kot v javnosti. Želimo, da pričujoči dokument služi kot priručnik za vse, ki jih zanima participativni proračun in ga želijo uvesti v svoji občini. V ta namen smo v poročilu združili vse prispevke s konference ter jih nadgradili s smiselnimi podatki, primeri dobrih praks in ostalimi dokumenti, ki bi lahko bili bralki ali bralcu v pomoč pri raziskovanju in implementaciji participativnega proračuna.

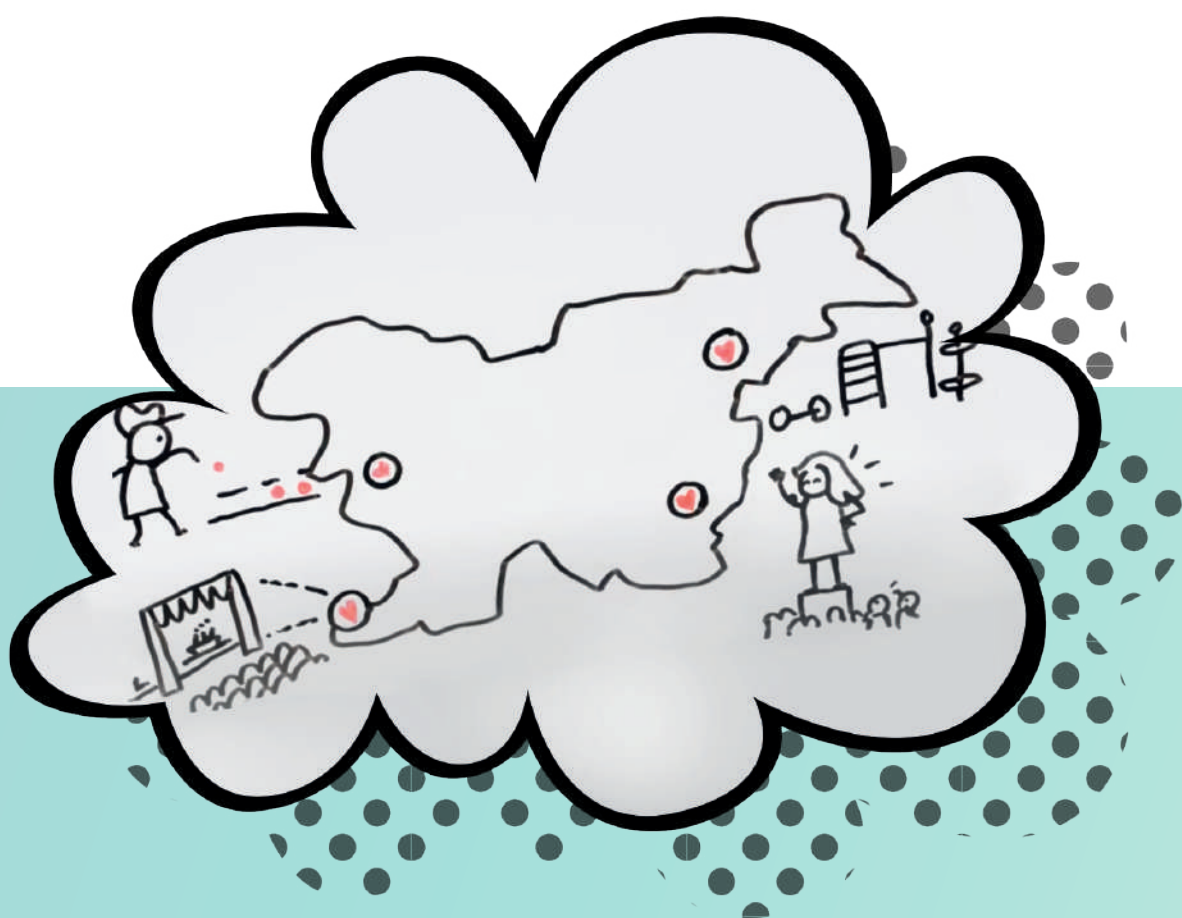
Participativni proračun, ki je bil prvič izveden leta 1989 v brazilskem mestu Porto Alegre, je danes mednarodno razširjen in globalno prepoznan način vključevanja občanek in občanov v delovanje občine. Po podatkih Giovannija Allegrettija, mednarodnega strokovnjaka za participativni proračun, trenutno v svetu poteka okoli 12 000 participativnih proračunov. V Sloveniji so se prvi pozivi po uvedbi participativnega proračuna pojavili leta 2013, prvi zaključen postopek pa je izpeljala Občina Ajdovščina leta 2016 za proračunski leti 2017 in 2018. Ta trenutek participativni proračun izvaja 35 občin. Nekatere so že v tretjem ciklu izvedbe izglasovanih projektov participativnega proračuna, druge šele začenjajo z zbiranjem predlogov projektov. Glede na trend rasti in zanimanje za participativni proračun med občinami pa lahko z gotovostjo trdimo, da bo ta številka čez eno leto precej višja.

Tudi na inštitutu [Danes je nov dan](#), kjer se že več let ukvarjamo s participativnim proračunom, z velikim navdušenjem opazujemo rast in razvoj participativnega proračuna v Sloveniji. Veseli nas, da se za participativni proračun odloča vedno več občin, pri tem pa velikokrat sodelujejo z nevladnimi organizacijami. Verjamemo, da je v procesu, ki v ospredje postavlja občane in občanke, civilna družba nujni sogovornik in soustvarjalec procesa. Vloga nevladnih organizacij in civilne družbe pri razvoju in promociji participativnega proračuna v Sloveniji je neizpodbitna, vsi skupaj pa moramo zagotavljati, da bo temu tako tudi v prihodnje.

Maja Cimerman, Danes je nov dan
avtorica poročila

— ZA participativni proračun

Kaj je participativni proračun?

Participativni proračun je sistem razporejanja dela ali celotnega zneska proračuna organizacije ali (javne) inštitucije na način, da pri odločanju o njegovi porabi sodelujejo uporabnice in uporabniki, članice in člani ali prebivalke in prebivalci.

V Sloveniji govorimo o participativnem proračunu predvsem v kontekstu občinskih proračunov, kar je bil tudi fokus konference ZA participativni proračun in tega poročila.

Participativni proračun je torej proces demokratičnega soodločanja, pri katerem o porabi dela proračunskih sredstev neposredno odločajo prebivalke in prebivalci.

Mag. Saša Jazbec

v. d. direktorice Direktorata za lokalno samoupravo, nevladne organizacije in politični sistem na Ministrstvu za javno upravo RS

Oglej si posnetek

Participativni proračun je mehanizem za vključevanje prebivalcev v odločanje o porabi javnih sredstev v svojem lokalnem okolju. Pri tem veljajo spodnja načela:

- Delež javnih sredstev, ki je namenjen projektom, o katerih se neposredno opredelijo občanke in občani, je vnaprej določen.
- Gre za natančno določen postopek, v katerem ni diskrecije političnih predstavnikov oziroma krajevnih skupnosti, razen filtriranja predlogov glede na njihovo izvedljivost, pristojnost občine in zakonitost, končna odločitev pa je na strani občank in občanov.
- Občina organizira posvetovanja oziroma razprave občank in občanov.
- Vsi koraki v postopku so javno objavljeni.
- Postopek je ponovljiv, tonej ne gre za enkratni dogodek, ampak za redno obliko soodločanja.
- Vnaprej je določeno in javno objavljeno časovno obdobje, v katerem bodo projekti tudi izvedeni.

Pogosto odločevalci zmotno menijo, da financiranje projektov, ki jih predlagajo sveti ožjih delov občine (kot so recimo četrtne ali krajevne skupnosti), pomeni, da izvajajo participativni proračun. **V teh primerih ne gre za participativni proračun, saj občani in občanke nimajo neposrednega nadzora nad porabo proračunskih sredstev**, temveč imajo nadzor predstavniki skupnosti, ki odločijo, katere projekte bodo predlagali, in vodstvo občine, ki projekte potrdi ali ne potrdi.

Zakonodajni okvir za izvedbo participativnega proračuna

Participativni proračun sledi evropskim in slovenskim smernicam delovanja javne uprave, ki predvidevajo vključevanje državljanek in državljanov v delovanje javnih institucij.

Evropska listina lokalne samouprave

vzpostavlja pravico državljanek in državljanov sodelovati pri upravljanju javnih zadev kot eno od demokratičnih načel, ki so skupna vsem državam članicam Sveta Evrope.

Resolucija o normativni dejavnosti kot enega od zasledovanih ciljev navaja uveljavljanje državljanke participacije, kar je tudi primarni cilj participativnega proračuna.

Strategija razvoja lokalne samouprave

Slovenije stremi k dvigu kakovosti življenja na lokalni ravni s krepitvijo vpliva občank in občanov na svoje okolje.

Slovenskim občinam pravno podlago za izvedbo participativnega proračuna daje

Zakon o lokalni samoupravi, v katerega je bil leta 2018 dodan 48.a člen.

“Zakon tako zavezuje občino, da že pred pričetkom posvetovanja z občankami določi višino sredstev, ki bodo predmet posveta. S tem zagotovi, da participativni proračun ni postopek, kjer bi se mešalo več procesov odločanja. Sredstva, ki so določena za ta namen, ne morejo biti porabljena za namene, ki niso del participativnega proračuna, kar prepreči določene slabe prakse naknadnega vmešavanja političnih interesov v posvetovanje z občankami.

Prav tako zakon zavezuje občine, da posvetovanja z občankami, torej tudi odločanje o projektih, končajo preden občinski svet obravnava predlog proračuna. Ta določba pozitivno vpliva na doslednost izvajanja, kajti onemogoča naknadno mešetarjenje s projekti, saj morajo biti projekti, izglasovani v participativnem proračunu, že vnešeni v predlog proračuna preden gre ta v sprejem. Hkrati pa ta določba lahko povzroči določene težave v občinah, ki sprejemajo dvoletne proračune, hkrati pa bi želele izvajati participativni proračun vsako leto, kar ta določba preprečuje.”¹

Občina lahko v postopku priprave predloga proračuna določi višino sredstev, namenjeno financiranju projektov, ki jih predlagajo občani. O predlaganih projektih občina izvede posvetovanja z občani najkasneje do predložitve proračuna občinskemu svetu v sprejem.

48.a člen Zakona o lokalni samoupravi.

¹ https://skupnostobcin.si/wp-content/uploads/2021/03/3_naziska-va_participativni-proracun.pdf

Mag. Saša Jazbec

v. d. direktorice Direktorata za lokalno samoupravo, nevladne organizacije in politični sistem na Ministrstvu za javno upravo RS

Oglej si posnetek

Občina delež sredstev, ki bo v sklopu participativnega proračuna namenjen za projekte, določi z odlokom o proračunu, ki občino hkrati zavezuje, da ko se za tako rešitev odloči, na to temo izvede posvetovanje s prebivalci. Zakon ne predpisuje, kakšen delež proračuna naj bo za te projekte namenjen, niti kakšen naj bo način soodločanja prebivalcev. V praksi lahko o vrstnem redu projektov, ki jih bodo izbrali, odločajo na zborih občanov ali na tajnem glasovanju. V slovenskih občinah so se uveljavile različne prakse glasovanj, hkrati pa ni nedko, da k soodločanju povabijo prebivalce, ki so starejši od 15 let in torej še nimajo volilne pravice. Ne glede na to določbo je seveda izključni predlagatelj odloka proračuna župan in o odloku še vedno odloča občinski svet. Ker pa je delež sredstev za ta namen določen z odlokom, je aktivnost za uvrstitev projektov v odlok treba izvesti predhodno, saj po uradni določitvi predloga proračuna s strani župana praviloma ni dovolj časa, da se to izvede.

Kako je participativni proračun drugačen od drugih načinov posvetovanja občine z občani

Obstajajo različni načini vključevanja občank in občanov ter drugih zainteresiranih skupin v procese odločanja v občini. Različni načini soodločanja se ne izključujejo, so pa nekateri bolj transparentni in prinašajo večji angažma javnosti.

Poznamo formalno definirane mehanizme posvetovanja, kot so **referendum**, **ljudska iniciativa** in **zbor občanov**, veliko občin izvaja **posvete okrog sprejemanja proračunov**, zelo razširjeni pa so tudi različni neformalni in

nezavezujoči načini **zbiranja mnenj in predlogov občank in občanov**.

Za izvedbo **ljudske iniciative in referenduma** je potrebno zbrati podpise sokrajank in sokrajanov, kar zahteva veliko organizacije in angažmaja s strani zainteresiranih občank in občanov. Visoki kvorumi so pogosti tudi pri **zborih občanov**, obenem pa v veliko občinah rezultati zbora občanov niso zavezujoči za občino. **Posvetovanja pri sprejemanju proračuna** se zgodijo med prvim in drugim branjem proračuna, tonej po tem,

ko je bil predlog proračuna že napisan. Ker pa gre v tem primeru za več 100 strani tehnično zahtevno besedilo, ki je povprečnemu občanu nerazumljivo in nedostopno, tudi ta participativni proces ni najbolj vključujoč. Pri različnih spletnih orodjih za **zbiranje predlogov** kriteriji, na podlagi katerih bodo predlogi sprejeti in implementirani, navadno niso javno in natančno opredeljeni, občanke in občani pa vpliva na izvedbo predlogov nimajo.

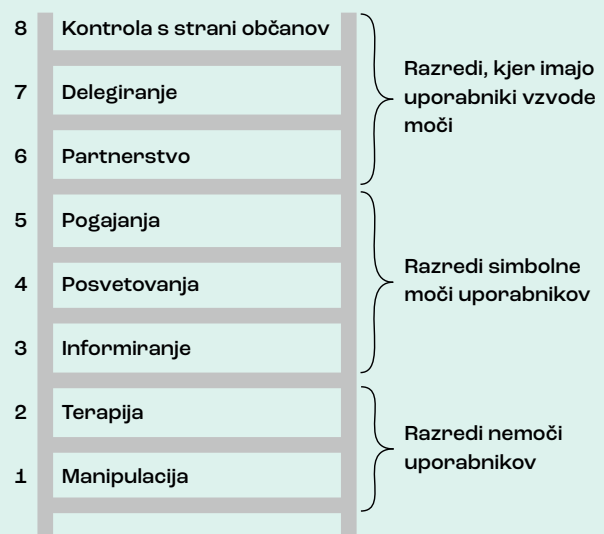
Matic Primc

Organizacija za participatorno družbo

Oglej si posnetek

Participativni proračun presega vse te težave. Gre za zelo demokratičen mehanizem, pri katerem gre za princip delegiranja moči. Dosega sedmo stopnjo od osmih na Arnsteinovi lestvici državljske participacije in je kot tak zelo vključujoč in v veliki meri predaja moč občanom. Pri občanih vzbuja visoko mero zaupanja, ti pa so v participativni proračun pripravljeni vložiti svoj čas, energijo ter pozornost.

Pri tipičnem participativnem proračunu, kjer se iščejo predlogi za manjše projekte v nekem življenjskem okolju, občan ne rabi poznati cele strukture proračuna, da bi lahko podal predlog. Vse, kar potrebuje, je znanje o svojem življenjskem okolju, poznavanje problemov in na podlagi tega predlagati rešitev ali izboljšavo. Poleg tega se participativni proračun odvije preden se osnuje predlog proračuna, proračunska sredstva še niso razdeljena in ne pride do percepcije, da je posameznik nekoga oškodoval s svojo idejo. Občani veliko lažje in z manj zadržka sprejemajo voljo, ki jo izrazijo njihovi soobčani v transparentnem glasovanju.

Vsi ti elementi povzročijo, da se občani veliko bolj vključijo v participativni proračun kot v ostale postopke soodločanja in vidimo lahko, da lahko participacija na participativnem proračunu doseže precej visoke nivoje. Tudi v Sloveniji smo že imeli udeležbo do 30 %, mednarodno, v krajih, kjer se participativni proračun že dlje časa izvaja, pa na glasovanjih beležijo udeležbo okrog 70 in 80 % vseh upravičencev. To kaže, da so občani vzeli participativni proračun za svojega in v njem vidijo vrednost.

Zakaj participativni proračun

Mag. Saša Jazbec

v. d. direktorice Direktorata za lokalno samoupravo, nevladne organizacije in politični sistem na Ministrstvu za javno upravo RS

Oglej si posnetek

Participativni proračun je oblika sodelovanja prebivalcev, ki v sodobni lokalni samoupravi postaja standard. Primeri dobrih praks kažejo, da gre za relativno preprost, a učinkovit mehanizem sodelovanja prebivalcev pri odločanju o financiranju projektov, ki zadevajo prebivalcev ožjega dela občine.

Pred sprejemanjem pomembnih odločitev, kot je poraba proračunskih sredstev, se je dobro posvetovati z ljudmi, ki se jih spremembe tičejo. Županje in župani, ki si želijo, da so prebivalke in prebivalci njihove občine zadovoljni, odločitve sprejemajo v sodelovanju z njimi in ne namesto (ali celo preko) njih. Rešitve, ki jih predlagajo prebivalci, so v javnosti posledično hitreje in bolje sprejete, tveganje za nezadovoljstvo in odpor v skupnosti pa

je zato posledično manjše. Župani, ki so odprti za sodelovanje, spoštujejo občane in jim zaupajo, hkrati pa se krepi zaupanje v odločevalce tudi pri občanih. **Ko odločevalska moč ni zgolj omejena na ozek krog ljudi, ki upravlja z občino, temveč so k odločanju o porabi proračunskih sredstev povabljene tudi občanke in občani, se okrepi skupnost, družba pa postane bolj demokratična.**

Oglej si celoten video, zakaj uvesti participativni proračun

Tadej Beočanin

župan Občine Ajdovščine in predsednik delovne skupine za participativni proračun pri Skupnosti občin Slovenije

Oglej si posnetek

V Občini Ajdovščina, kot prvi občini, ki je izvedla celoten cikel do vključno realizacije projektov, smo s participativnim proračunom zasledovali 3 ključne cilje:

1. Želeli smo povečati aktivacijo občank in občanov.
2. Želeli smo graditi na občutku skupnosti.
3. Želeli smo, da se prepoznavanje javnega dobrega, skupne lastnine, med občankami in občani okrepi.

Po treh izvedbah lahko absolutno potrdim, da so se cilji, ki smo jih imeli zastavljene ob uvedbi participativnega proračuna, tudi uresničili.

Matic Primc

Organizacija za participatorno družbo

Oglej si posnetek

Občani s tem, ko sodelujejo v participativnem proračunu, pridobijo neka znanja. Začnejo razumeti, da občina nima neskončne količine denarja in da je potrebno premisliti in pretehtati, katere od predlogov je smiselno sprejeti in katere ni. Vidijo, na primer, kako delujejo upravni postopki, kako se sprejemajo proračuni, razumejo, da projekt obnove, katerega se spomnejo junija, ne more biti izveden septembra, saj mora biti prvo umeščen v proračun. Konec koncev sam način odločanja – to, da moraš svoje soobčane prepričati, da podprejo tvoj projekt – sili občane, da začnejo razmišljati skupnostno, saj projekti, ki bodo koristili samo njim, ne bodo izglasovani. S participativnim proračunom se tako spreminja logika razmišljanja občanov, ki začnejo gledati na potrebe cele skupnosti. Če so bili včasih prepričani, da ne morejo nič spremeniti, zdaj vedo, da imajo njihovi predlogi vpliv na delovanje občine, in začnejo že v vmesnem času, ko ni možno oddajati predlogov, opazovati, kaj se v občini dogaja, ter razmišljati, kaj se da v občini spremeniti.

Na ta način nastane nekakšen demokratični laboratorij. S tem, ko občani uveljavljajo svojo voljo kot skupnost, pridobivajo znanje in povečano zaupanje do občinskih odločevalcev, občinskih struktur ter demokratičnih postopkov. Na drugi strani tudi občine pridobivajo večje zaupanje do tega, da so občani racionalna bitja, ki želijo izboljšati svoje življenjsko okolje in imajo veliko znanja glede tega. Ta postopek je dinamika med obema stranema. Ko se skozi čas gradi zaupanje med občani in občino, lahko postopki postanejo veliko bolj kompleksni in ne gre več samo za neke finančno omejene projekte, ampak se lahko občane vključuje v pripravno dolgoročnih politik. Občani, ki so navajeni participacije, zelo tvorno sodelujejo tudi v kompleksnih postopkih soodločanja. Če se občina pravilno odziva na potrebe, ki jih krajani izražajo, ti dajejo vedno več zaupanja občini in nastane pozitivna spirala, kjer se zaupanje, povezanost in angažma na obeh straneh poglobljajo. Občani lahko postanejo zelo kompetenten, racionalen, zanesljiv sogovornik, s pomočjo katerega se lahko sprejemajo zelo kvalitetne politike, ki z učinkovito porabo sredstev vodijo v izboljšanje življenjskega okolja in delovanja družbe. Ta pozitivna spirala bi morala biti cilj vsakogar, ki izvaja participativni proračun.

Tadej Beočanin

župan Občine Ajdovščine in predsednik delovne skupine za participativni proračun pri Skupnosti občin Slovenije

Oglej si posnetek

Prepričan sem, da bo model izvedbe participativnega proračuna prisoten v vsaki izmed slovenskih občin. Seveda se bodo občine zanj odločale glede na svoje presoje, ampak po prvi uvedbi, to nam kažejo izkušnje in v to sem prepričan, boste model zagotovo ohranili tudi v bodoče.

Ciril Globočnik
župan Občine Radovljica

Oglej si
posnetek

Za nas je bil participativni proračun zadetek v polno. Vsaki občini, ki še ne izvaja, ga zelo priporočam.

Modeli izvedbe participativnega proračuna

V okviru zgoraj predstavljene definicije participativnega proračuna lahko v Sloveniji vsaka občina oblikuje svoj model izvedbe, s katerim podrobneje definira, kako bo potekala izvedba participativnega proračuna.

Primeri modelov izvajanja participativnega proračuna

- [Model participativnega proračuna Mestne občine Maribor](#)
- [Model participativnega proračuna Občine Renče – Vogrsko](#)
- [Model participativnega proračuna Mestne občine Nova Gorica](#)
- [Model participativnega proračuna Občine Medvode](#)
- [Model participativnega proračuna Občine Tolmin](#)

Tadej Beočanin
župan Občine Ajdovščine in predsednik delovne skupine za participativni proračun pri Skupnosti občin Slovenije

Oglej si
posnetek

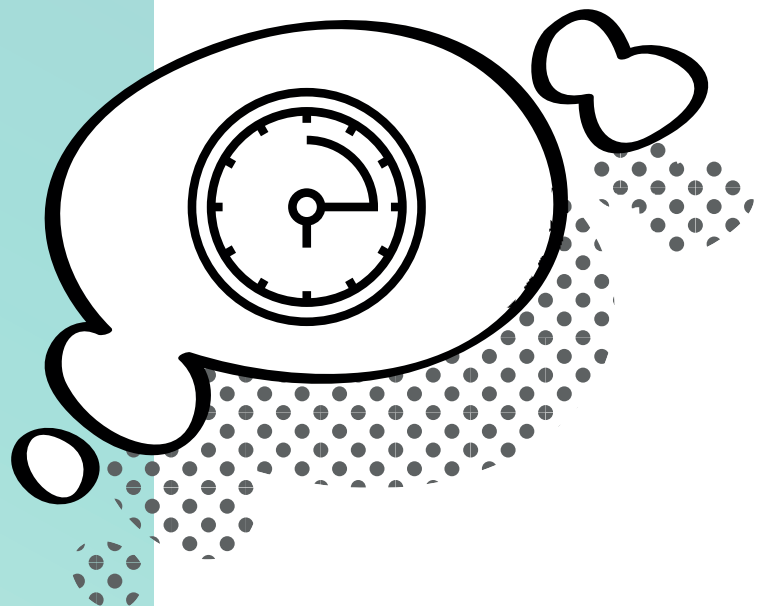
Verjamem, da je model, kot je postavljen, pravzaprav primeren za vse občine, tako tiste najmanjše, kot seveda tiste največje mestne občine.

V modelu izvedbe obstajajo samo minimalne razlike. Pri tem se večina občin seveda poslužuje zunanjih izvajalcev, ki spretno izkoristijo in prepoznajo tiste priložnosti, da lahko participativni proračun čim bolj uspeva.

Časovni okvir izvedbe participativnega proračuna

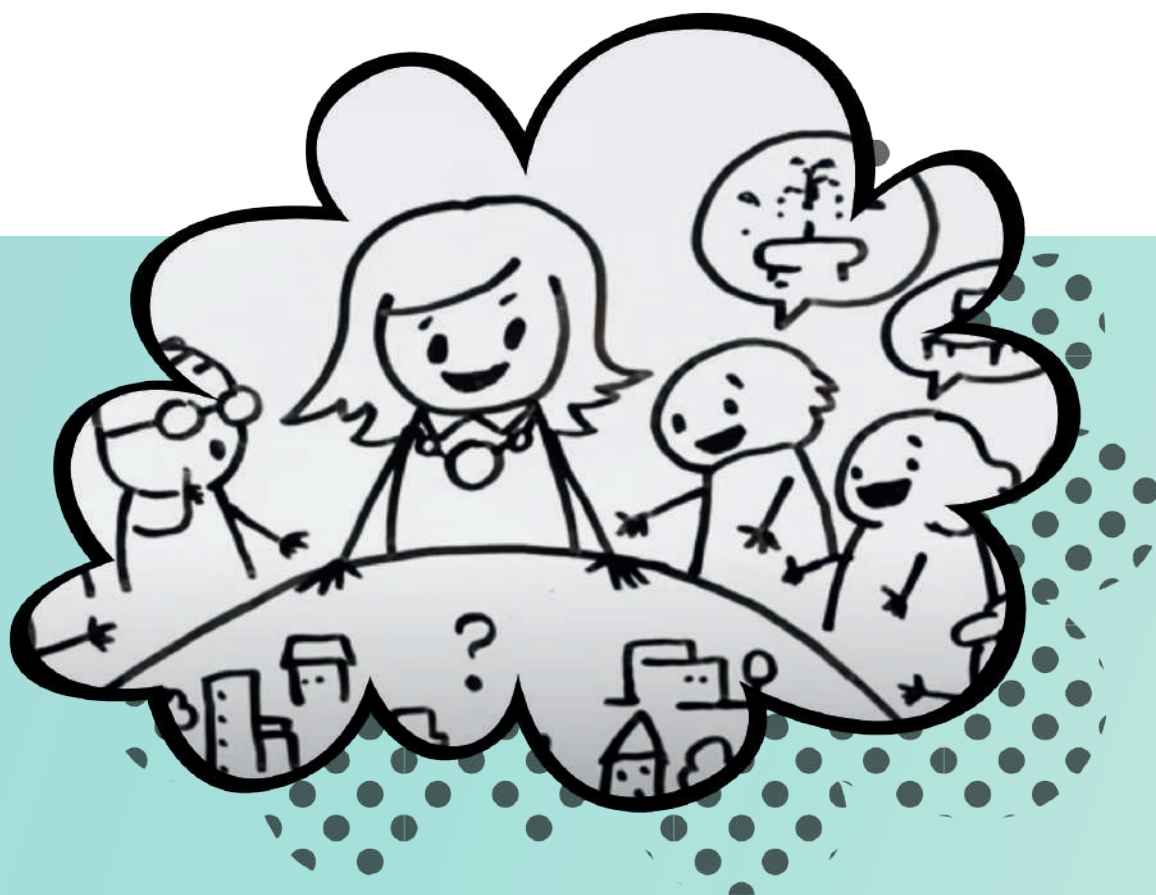
Pomembno je, da **občina predvidi dovolj časa za izvedbo participativnega proračuna**. V prvih mesecih je potrebno pripraviti in sprejeti model izvedbe participativnega proračuna, organizirati delovno skupino in zunanje sodelavce ter pričeti z informiranjem javnosti. Temu sledi faza zbiranja predlogov, ki naj traja vsaj en mesec, pregledu predlogov s strani komisije pa je priporočljivo nameniti vsaj mesec in pol. Glasovanje je lahko zaključeno znotraj dveh tednov, kaj hitro pa mu lahko sledi razglasitev rezultatov.

Občina lahko torej pričakuje, da bo od prve ideje o izvedbi participativnega proračuna do razglasitve zmagovalnih predlogov preteklo najmanj pet mesecev. Če se del procesa dogaja v poletnih mesecih, se postopek takoj podaljša še za kakšna dva meseca, saj je težko organizirati participativne procese v obdobju, ko je veliko občanov, pa tudi zaposlenih na občini, na dopustu. Pri postavljanju časovnice je pomembno tudi, da se predvidi čas, ki je potreben za umestitev izglasovanih projektov v predlog proračuna.

ZA participativni proračun

Faze izvedbe participa- tivnega proračuna

1. Potrditev izvedbe participativnega procesa s strani občine

48.a člen Zakona o lokalni samoupravi občin ne zavezuje k uvedbi participativnega proračuna, temveč zgolj postavlja okvir, ki naj ga zavzame proces v vsaki posamezni občini. Uvedba participativnega proračuna zato ostaja domena županij in županov ter občinskih svetov.

Za podlago izvedbi participativnega proračuna občine navadno pripravijo **dokument, v katerem je opisan model izvedbe**, ki mora biti potrjen bodisi s sklepom županje oziroma župana bodisi s strani občinskega sveta. S sklepom župana lahko občina skrajša proces političnega usklajevanja, medtem ko potrditev dokumenta v občinskem svetu pomeni večjo transparentnost in vključenost občinskih svetnikov ter posledično bolj trdno politično podporo celotnemu procesu participativnega proračuna. V raziskavi [Participativni proračun: Stanje v Sloveniji 2020](#) lahko preverite, katere slovenske občine so uvedbo participativnega proračuna potrdile na seji občinskega sveta in katere s sklepom župana.

- [Primer sklepa občinskega sveta, Občina Ajdovščina](#)
- [Primer seznanitve mestnega sveta z aktivacijo participativnega proračuna](#), sklep je sprejel župan, Občina Maribor

Določene občine stremijo tudi k temu, da bolj trajnostno in dolgoročno uredijo izvajanje participativnega proračuna v občini. V ta namen je denimo občina Ajdovščina participativni proračun zapisala tudi v statut občine in Poslovnik Občinskega sveta Občine Ajdovščina, občina Radovljica pa je sprejela pravilnik o izvajanju participativnega proračuna.

- [Spremembe in dopolnitve statuta Občine Ajdovščina \(9. člen\)](#)
- [Pravilnik o postopku izvedbe participativnega proračuna v občini Radovljica](#)

Tadej Beočanin

župan Občine Ajdovščine in predsednik delovne skupine za participativni proračun pri Skupnosti občin Slovenije

Oglej si posnetek

Po treh izvedbah participativnega proračuna lahko absolutno potrdim, da so se cilji, ki smo jih imeli zastavljene ob uvedbi participativnega proračuna, tudi uresničili. Zato ga seveda nameravamo ohranjati tudi v bodoče. Konec koncev smo način razpolaganja občinskega denarja skozi participativni proračun zapisali tudi v statut občine Ajdovščina, kar pomeni, da je to tista obveza, ki jo občina uresničuje vsako leto.

2. Obveščanje občank in občanov

S participativnim proračunom občine vključujejo občanke in občane v procese odločanja. Da pa bi se občani sploh lahko aktivno vključili, morajo biti najprej dobro **informirani o tem, kaj je participativni proračun in kako lahko sodelujejo v procesu.**

Ciril Globočnik
župan Občine Radovljica

Oglej si posnetek

V celoti sem imel zaupanje v projekt participativnega proračuna, potem pa smo imeli še zelo visoko udeležbo tudi pri glasovanju, čez 30 %. Gre za najboljši rezultat v Sloveniji, kar mi je res godilo. Visoka participacija je odvisna od dobrega podajanja informacij od začetka, ko smo pričeli predstavljati postopke, in pa potem do samega glasovanja. Glede na to, da smo participativni proračun izvajali prvič, sem predvideval, da ne bo takega odziva, ampak sem se, na srečo, motil.

Občine velikokrat informirajo občane s tiskanimi gradivi, ki jih vključijo v občinsko glasilo ali pošljejo samostojno v vsako gospodinjstvo.

Primeri informativnih gradiv, ki so jih občine poslale svojim občankam in občanom:

- Mestna občina Nova Gorica, [letak MONG z informacijami o participativnem proračunu](#)
- Občina Ajdovščina, [letak Moja pobuda](#) s predstavljenimi pobudami, za katere so lahko občani in občanke glasovali
- Občina Renče – Vognsko, [priložniki Dovolj za vse](#)
- Občina Brežice, [brošura Moja skupnost – sodelujem!](#) s sprejetimi projekti prejšnje izvedbe in povabilom za podajo novih pobud

- Občina Semič, [brošura Moj predlog za moj kraj](#)

Če občina participativni proračun izvaja prek digitalnega orodja, je priporočljivo, da za občane pripravi navodila za uporabo orodja.

- Mestna občina Maribor, [navodila za uporabo aplikacije](#) za oddajo predlogov projektov in glasovanje

Informiranje občanov zgolj o obstoju participativnega proračuna ni dovolj za uspešno izvedbo. **Pomembno je, da so občanom na voljo tudi informacije o tem, kakšne predloge lahko podajajo, kakšna so merila za upravičenost predlogov, da imajo dostop do informacij, ki so ključne za pripravo uspešnih predlogov** (kot so denimo seznam zemljišč v občinski lasti, dostop do občinskega prostorskega načrta, približen stroškovnik projektnih stroškov, itd.).

- Občina Dol pri Ljubljani, [predstavitev menil za upravičenost projektov](#)
- Mestna občina Maribor, [video posnetek z navodili za preverjanje lastništva parcel](#)
- Mestna občina Maribor, [okviren stroškovnik](#)

Primer dobre prakse izobraževanja občanov so tudi delavnice pisanja predlogov, v okviru katerih občine pomagajo občankam in občanom pri razvoju dobrih predlogov, ki ustrezajo nazpisanim kriterijem.

- Mestna občina Nova Gorica, [primer vabila na delavnico priprave projektov](#)

Pomembno je, da obveščanje poteka skozi celoten proces izvajanja participativnega proračuna. Naj se začne pred uradnim zbiranjem predlogov in se nadaljuje med oddajo predlogov, glasovanjem ter izvedbo izbranih projektov.

Neva Pipan

vodja participativnega proračuna v Mestni občini Maribor

Oglej si posnetek

Vsi vemo, da je največji izziv vzpodbuditi prav zanimanje pri občanih, in to do te mere, da se zgodi mobilizacija, da se občani vključijo v proces in mu namenijo nekaj svojega prostega časa. Kot občina spoštujemo to, da je nekdo pripravljen stopiti v participativni proces in nameniti temu nekaj časa. Zagotovo pa je za mobilizacijo občanov potrebno pripraviti ustrezno komunikacijsko kampanjo obveščanja in informiranja. Še preden se postopek začne, je potrebno napovedati, da se bo participativni proračun dogajal in seveda nato nadaljevati z obveščanjem skozi ves proces in posamezne faze procesa. V Mestni občini Maribor smo občane informirali s plakati, obvestili za javnost, z zloženkami, ki smo jih poslali v mestni časopis, ter z elektronskimi sporočili vsem zaposlenim na Mestni občini Maribor, kar je povzročilo, da se je informacija šinila kot snežna kepa. Pri tem sta nam zelo pomagala tudi Fundacija Prizma in Zavod PIP, regionalno stičišče, ki sta neposredno sodelovala v našem procesu. Zelo pomembno se nam je zdelo tudi to, da smo tudi mestne svetnike na seji mestnega sveta ne samo obvestili, da participativni proračun bo, ampak jim tudi razložili, kaj pravzaprav participativni proračun sploh je. Namreč ugotovili smo, da vsi nekaj vemo o participativnem proračunu, v resnici pa ga večina ne pozna prav dobro.

Mislím, da so bili to koraki, ki jih je bilo potrebno narediti. Mestna občina Maribor je kot prva v Sloveniji izvedla pilotni participativni proračun leta 2015, tako so nekateri deli občine, predvsem je to bila ena mestna četrtina, že spoznali participativni proračun. Žal tisti proces ni bil zaključen, saj takratna oblast ni izvedla določenih projektov, podobno pa se je zgodilo še leta 2017. Mislím, da smo kar unikum v Sloveniji, izpeljali smo dva procesa, ki jih nismo prav zaključili. Zato smo v tretjem poskusu leta 2020 bili toliko bolj pozorni na vse te malenkosti, ki so pomembne, da obvestimo javnost.

3. Zbiranje predlogov projektov

Občani so tisti, ki imajo zaradi svojih raznolikih izkušenj, različnih potreb, stika s prakso in lokalnim okoljem najboljši vpogled v probleme v svojem življenjskem okolju, obenem pa so tudi najboljši vir primernih rešitev za te probleme.

Bojana Zevnik

predlagateljica projekta, občanka Brežic

Oglej si posnetek

Predlog projekta smo oddali, ker nam je v mestu nekaj manjkalo in smo videli idejo in priložnost, da zadevo, o kateri smo se stanovalci našega bloga večkrat pogovarjali, realiziramo skozi participativni proračun. Skupaj se nas je zbralo par staršev otrok, ki smo pogrešali igrišče v naši neposredni bližini. Priložnost smo videli v zupanici, propadajoči tovarni in tudi prijavi projekt, da bi na enem koščku tega zemljišča naredili igrišče za otroke.

Pri prijavi predloga smo se zbrali ena taka dobra družina treh sosedov, ki pa se nismo prej tako dobro poznali. Jaz, ki sem veščica projektov in priprave projektov, kolegica, ki je zelo zgovorna in pozna veliko ljudi, tako da je ona zbirala podpise in nas organizirala, ko smo šli od vrat do vrat in predstavljali naš projekt sosedom, in pa en gospod, sosed, oče dveh otrok, ki je bil odgovoren za tehnične zadeve. Tako smo si delo malo razdelili. Vse skupaj ni bilo zelo zahtevno, smo se pa večkrat sestali, da bi napisali projekt, in potem tudi uspeli.

Obrazec za oddajo predloga mora biti čim bolj preprost in dostopen najširšemu krogu prebivalcev občine. Poleg tega je pomembno, da občina javno objavi proces izvajanja participativnega proračuna in občane informira o tem, katerim kriterijem morajo ustrezati predlogi projektov.

Primeri obrazcev za oddajo predlogov projektov

- [Mestna občina Maribor](#)
- [Občina Ruše](#)
- [Občina Postojna](#)
- [Občina Ajdovščina](#)
- [Mestna občina Nova Gorica](#)
- [Občina Brežice](#)
- [Občina Straža](#)
- [Občina Semič](#)
- [Občina Medvode, poziv in obrazec](#)
- [Občina Medvode, soglasje lastnika zemljišča](#)
- [Občina Jesenice](#)
- [Mestna občina Koper](#)
- [Občina Divača, primer izpolnjenega obrazca](#)

Alenka Blazinšek Domenis
ZaNVO, regionalna stičišča nevladnih organizacij

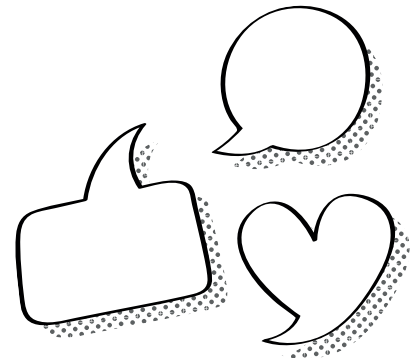

Oglej si posnetek

Pri participativnem proračunu občani kar naenkrat spoznajo, kako deluje občina. Konkretno, ko občan sliši besedo participativni proračun, si misli, odlično, sedaj pa bomo lahko dobili optično omrežje, bencinsko črpalko, bankomat ali pa poletni vrtec. Potem pa kar naenkrat, ko pridejo merila, ugotovi, da to nekako ni čisto to, in da takšni predlogi ne bodo šli skozi. Tukaj imamo potem veliko vlogo tudi nevladne organizacije, da na primeren način razložimo, kaj je koncept participativnega proračuna, in pomagamo v lokalnem okolju. Ko občani ugotovijo, da je kar nekaj omejitev pri participativnem proraču in nebo ni meja, jih je potrebno usmeriti, da oblikujejo primerne predloge, ki dvigujejo kvaliteto življenja.

Obstajajo raznoliki načini oddaje predlogov; najpogosteje uporabljeni so oddaja predloga po elektronski pošti, po pošti, fizično ali prek spletne aplikacije. Večina občin se poslužuje kombinacije različnih načinov oddaje predlogov in tako poskuša proces približati čim večji množici ljudi.

Poleg informiranja o samem zbiranju predlogov, pa je v tej fazi participativnega proračuna priporočljivo tudi, da občina sprti objavlja prejete predloge in s tem zagotavlja transparentnost postopka.

4. Pregled in vrednotenje predlogov projektov

Po končani fazi zbiranja predlogov delo prevzame komisija za participativni proračun. **Komisija v sodelovanju z občinskimi strokovnimi službami pregleda prispеле predloge in preveri njihovo skladnost s kriteriji**, ki določajo, kateri predlogi se umestijo v proces odločanja in kateri so iz njega izločeni.

Kriteriji morajo biti zastavljeni tako, da dopuščajo čim več svobode in kreativnosti

občanom, hkrati pa zagotavljajo, da so predlogi zakoniti, izvedljivi, finančno vzdržni, v pristojnosti občine in zasledujejo javni interes. Izjemno pomembno je, da so kriteriji javno objavljeni in razumljivo predstavljeni občanom in občankam že od začetka izvajanja participativnega proračuna.

- [Občina Brežice, primer meril](#)
- [Občina Medvode, primer meril](#)

Neva Pipan

vodja participativnega proračuna v Mestni občini Maribor

Oglej si posnetek

Da bi dobili čim bolj usmerjene predloge, ki so izvedljivi, je na začetku potrebno postaviti merila. Ključno je, da so kriteriji zastavljeni dovolj široko in ne omejujejo ljudi, po drugi strani pa dovolj ozko, da je projekt v praksi izvedljiv in ustreza vsem merilom, da ga lahko speljemo skozi javno naročanje in vse ostalo.

V Mestni občini Maribor smo postavili splošna merila in vsebinska merila. V splošnih merilih smo zadali spodaj navedene kriterije.

1. Projekt je možno izpeljati v okviru občinskih zmogljivosti, se pravi, da je izvedba bodisi v pristojnosti občine ali pa ožjega območja, torej mestne četrti ali krajevne skupnosti.
2. Projekt je izveden na posameznem območju mestne četrti in krajevne skupnosti in na nepremičninah, ki so v lasti Mestne občine Maribor.
3. Projekt ni uvrščen v proračun oziroma načrt razvojnih programov občinskih vlaganj in ne ustreza pogojem za nepovratna sredstva, ki jih lahko sicer predlagatelji dobijo iz drugih razpisov na Mestni občini Maribor.
4. Projekt v preteklih dveh letih ni bil realiziran s sofinanciranjem iz proračuna.
5. Projekt je finančno ovrednoten od 2 000 do 20 000 EUR z DDV.
6. Projekt je realno izvedljiv v proračunskem obdobju, ki smo si ga zadali, v našem primeru z dvoletnim proračom.
7. Projekt je skladen z zakonodajo in vsemi drugimi veljavnimi občinskimi akti.

Poleg tega smo postavili tudi vsebinska merila, ki so navedena spodaj.

1. Predlog prispeva k uresničevanju javnega interesa na območju naše občine.
2. Predlog spodbuja udeležbo, participacijo in vključenosti občanov pri grajanju skupnostnega pristopa in dviga kakovost bivanja v lokalnem okolju.

Želeli smo, da predlogi presežejo samo infrastrukturne projekte, kot so popravila cest, pločnikov in tako naprej. Zato smo dodali naslednje vsebinske kriterije.

1. Predlog prispeva k skrbi za varstvo okolja in ohranjanju zdravja (npr. zraka, tal, vodnih virov, virov pitne vode, varstva pred hrupom, ravnanja z odpadki, krožnim gospodarstvom, ponovno uporabo ...).
2. Predlog ustvarja pogoje za gospodarski razvoj občine (gostinstvo in turizem, kmetijstvo, samooskrba, vinogradništvo, podjetništvo ...).
3. Predlog ustvarja pogoje za izobraževanje odraslih, pospeševanje raziskovalne, kulturne, mladinske in skupnostne dejavnosti ter razvoja športa in rekreacije.
4. Predlog prispeva k urejenosti in olepševanju mesta, urejanju trgov, zelenic, parkov ter drugih javnih površin.

Predlogi, ki ustrezajo zadnjemu kriteriju so tudi največkrat zastopani.

Seveda smo po tem, ko smo dobili predloge, ugotovili, da obstajajo kakšne sive cone, glede katerih bi morali podati splošna merila, da bi lažje realizirali te projekte. Problemi in izzivi so

pogosti, primer so na primer funkcionalna zemljišča. Občani namreč veliko ne vedo, katere zemljišča so v lasti občine, in kaj so funkcionalna zemljišča. Ali pa je morda pred njihovim blokom zemljišče, ki načeloma spada med funkcionalna zemljišča, ampak njegov status nikoli ni bil uradno urejen.

Oglej si posnetek

Izziv je tudi pridobivanje soglasij. Včasih je predlog super in ustreza merilom, pa se zatakne močje pri pridobivanju soglasij od Zavoda za kulturno dediščino ali pa Zavoda za varstvo narave.

Splošna merila bomo na podlagi evalvacij, ki smo jih naredili, poskušali prilagoditi, da bodo še bolj jasna in da bo seveda bilo čim manj projektov, ki bi jih morali zavrniti in ne vključiti na seznam za glasovanje.

Komisija lahko, poleg tega, da preverja, ali so predlogi skladni s postavljenimi kriteriji, v sklopu svojih pristojnosti in v sodelovanju s predlagatelji tudi prilagaja, dopolnjuje in združuje predloge. Za predloge, ki jih izloči, je pomembno, da poda jasno in javno obrazložitev glede razloga izločitve in kateremu kriteriju ni ustrezal.

Predloge, ki so sprejeti na glasovanje, komisija v sodelovanju z občinskimi strokovnimi službami finančno ovrednoti.

Alenka Blazinšek Domenis
ZaNVO, regionalna stičišča nevladnih organizacij

Oglej si posnetek

Bolj kot občina odpre proces participativnega proračuna navzven, bolj se krepi zaupanje. Takšen primer je komisija. Priporočljivo je, da komisija ni kar tako delegirana in določena od zgoraj, ampak da se recimo izpelje nek postopek za imenovanje častnih predstavnikov mesta v to skupino, komisiji pa se ne dodeli birokratske funkcije, ampak je njena vloga dejansko potrjevanje meril in pregled projektov.

5. Glasovanje o projektnih predlogih

V slovenskih občinah se je uveljavila praksa, da faza odločanja občank in občanov poteka v obliki glasovanja, pri čemer se pojavljajo različni načini izvedbe in metode glasovanja. Skoraj vse občine dovoljujejo glasovanje tudi mlajšim od 18 let, nekatere občine pa dovolijo glasovanje tudi občanom z začasnim prebivališčem. Ne glede na metodo in način glasovanja je pomembno, da občina občane obvesti o izvajanju glasovanja ter javno objavi predloge, o katerih lahko občani odločajo na glasovanju.

Primeri objave vseh prispelih predlogov projektov:

- Občina Tolmin, [javna objava prispelih ustreznih Mladih Pobud](#)
- Občina Ajdovščina, [objava predlogov uvrščenih na glasovanje in vabilo](#)

Občine organizirajo izvedbo glasovanja na različne načine:

- **imitacija volitev** – glasovanje na poenostavljenih volitvah v živo, [Občina Ajdovščina](#).
- **spletno glasovanje** – glasovanje na spletu s pomočjo digitalnih orodij, [Mestna občina Maribor](#).
- **glasovanje po pošti** – glasovanje z izpolnjeno glasovnico, ki je poslana po pošti, [Občina Brežice](#).
- **SMS glasovanje** – glasovanje s poslanim SMS sporočilom, [Občina Sevnica](#).

Občina lahko kombinira različne načine izvedbe glasovanja, da doseže dostopnost glasovanja čim širšemu krogu občank

in občanov. Tako večina občin, ki omogoča spletno glasovanje, omogoča tudi osebno oddajo glasovnice.

Tudi pri metodi glasovanja prihaja do razlik med občinami. Občine uporabljajo naslednje metode glasovanja:

- **en občan en glas** (občanka glasuje za 1 projekt),
- **en občan več glasov** (občanka glasuje za več projektov, ponavadi 3 ali 5),
- **obteženi glasovi** (občanka izbere 3 projekte, ki jim podeli po 3, 2 in 1 točko),
- **glasovanje z metodo košarice** (občanka izbere poljubno število predlogov, dokler ne zapolni vnaprej določenega finančnega okvirja).

Območja

Občina lahko sredstva iz participativnega proračuna občine razdeli med posamezna območja, ki predstavljajo smiselne dele občine. Priporočljivo je, da območja temeljijo na že obstoječih razdelitvah mesta (na vasi, naselja, krajevne skupnosti ...) in združijo prebivalce, ki imajo skupno življenjsko okolje in podobne interese.

Občine ponavadi ne omejujejo občanov pri oddaji predlogov, se pa velikokrat odločijo omejiti glasovanje. V nekaterih primerih lahko občanke in občani glasujejo le za projekte v območju v katere živijo, ponekod pa so omejeni na glasovanje za projekte v enem območju, pri čemer se občanka ali občan sam odloči za območje v katerem bo glasoval.

6. Razglasitev zmagovalcev

Pomembno je, da kmalu po izvedenemu glasovanju občina tudi objavi rezultate glasovanja in seznam predlogov, ki bodo izvedeni. Priporočljivo je, da občina objavi čim več informacij, recimo število glasov, ki jih je prejel vsak projekt, udeležbo na glasovanju, višino sredstev za participativni proračun, ki so morda ostala neporabljena ...

[Primer razglasitve rezultatov, Mestna občina Nova Gorica](#)

[Primer razglasitve rezultatov, Mestna občina Ptuj](#)

[Primer razglasitve rezultatov, Občina Medvode](#)

7. Umestitev izglasovanih projektov v proračun

Po končani izvedbi glasovanja je naloga občine, da umesti izglasovane projekte v proračun. Izglasovane projekte občinski svet s sprejetjem proračuna sprejme v izvedbo.

Dr. Vilma Milunovič

Urad za finance in računovodstvo, Mestna občina Koper

Pri pripravi participativnega proračuna je izredno pomembno začetno obveščanje občanov oz. te prve faze angažiranja zanimanja, komunikacije in vzpostavljanja zaupanja. Po tem, ko je participativni proračun opredeljen, komunikacija izvedena in proces postavljen, je vključitev projektov v participativni proračun relativno mala zgodba, oziroma poteka strukturirano, na enak način kot se vsi ostali projekti vključujejo v proračun s strani izvoljenih predstavnikov.

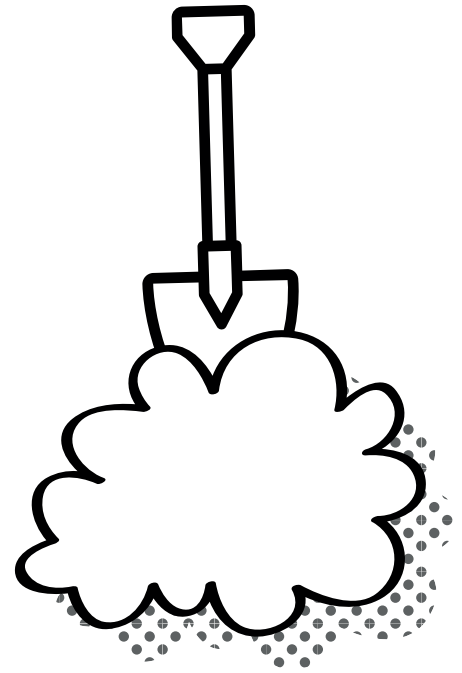
Najprej župan v skladu z veljavno zakonodajo in predpisi določi delež sredstev, ki bo v določenem proračunskem letu namenjen za projekte participativnega proračuna. Na osnovi tega se izvede postopek sodelovanja občanov in ustrezen postopek odločanja. Ko so projekti izbrani, je, če želimo slediti osnovnemu namenu participativnega proračuna, potrebno, da so, tako kot so izbrani, tudi vključeni v proračun. Svetniki in župan so projekte dolžni vključiti v proračun tako kot so bili izvoljeni.

Izglasovani projekti se enostavno vključijo v postopek proračuna skladno z utečenim postopkom. V Mestni občini Koper smo tako vsak projekt, ki je bil izglasovan, z nazivom, pod katerim je bil izglasovan, vključili v načrt razvojnih programov oziroma, v kolikor projekt ni bil investicijske narave, smo ga vključili s posebno postavko v proračun. Glede na to, da so bila sredstva že vnaprej rezervirana v kvoti za participativni proračun, so bili projekti, ki so bili izglasovani na participativnem proračunu, samo dodani ostalim projektom, ki so bili vključeni v predlog proračuna. Tako zajeti predlogi so potem specificirani in obrazloženi v proračunu ter sledijo vsej dinamiki in administraciji, ki jo je treba izvajati. Edina razlika, ki jo opažamo je v tem, da je v proračun vključenih nekaj več projektov kot običajno, kajti višina projektov participativnega proračuna je ponavadi omejena.

8. Izvedba izglasovanih projektov

Z obveščanjem občanov o izvajanju izbranih projektov občina veča zaupanje v proces participativnega proračuna in ohranja njihov interes in pripravljenost za sodelovanje v prihodnjih izvedbah. Poleg tega nekatere občine izvedene projekte označijo z informacijskimi znaki ali tablamami in tako pomagajo opominjati na pozitivne spremembe, ki so rezultat aktivacije skupnosti.

Tudi v tej fazi lahko občina še vedno sodeluje s predlagatelji in jih vključuje v proces implementacije njihovega projekta.

Bojana Zevnik

predlagateljica projekta, občanka Brežic

Tudi po tem, ko je bil naš projekt izglasovan, smo bili vključeni v proces in v dobri navezi z občino. Tudi občinske službe smo bolje spoznali in videli, kako zadeve delujejo. Občino moram pohvaliti, saj smo dobili občutek, da smo slišani in uslišani. Gre za zelo kooperativno sodelovanje, občina nas vključuje v realizacijo projekta in upošteva naše predloge in mnenja. Smo kar en tak "team" postali vsi skupaj. Naš predlog še ni realiziran, smo pa na vezi z občino in skupaj bomo sodelovali, dokler projekt ne bo izveden.

Dr. Vilma Milunovič

Urad za finance in računovodstvo, Mestna občina Koper

Do razlik med načrtovanimi zneski in dejansko porabo prihaja, normalno, tako kot pri vseh projektih. Malo nam je tu še dodatno zakuhala korona oziroma posledice globalne pandemije. Kot veste, so se vsi investicijski projekti podražili zaradi podražitve surovin na trgu, kar tudi vpliva na dinamiko investicij. V primeru, da posamezni projekti presegajo predvideno vrednost, poskušamo zagotoviti ustrezna sredstva v okviru ukrepov, ki jih imamo v odloku o proračunu, v okviru kvote drugih projektov, za katere je bilo mogoče porabljenega manj denarja, ali iz tekoče rezervacije in drugih možnosti, ki jih imamo v proračunu. Pri nekaterih projektih prihaja do preseganja budžeta, pri nekaterih pa so prihranki. Vsa ta sredstva medsebojno usklajujemo, da je čim več projektov uspešno izvedenih.

— ZA participativni proračun

Pomoč pri izvedbi participa- tivnega proračuna

Digitalna orodja kot podpora pri izvedbi participativnega proračuna

Vse občine uporabljajo občinsko spletno mesto za obveščanje javnosti o participativnem proračunu, nekatere pa se poslužujejo tudi drugih IKT orodij za izvedbo participativnega proračuna.

Orodje Consul

Consul je odprtokodna aplikacija, ki jo je razvila občina Madrid, inštitut Danes je nov dan pa jo je prilagodil in prevedel v slovenščino. Omogoča zbiranje predlogov, izvedbo glasovanja in informiranje o izvedbi projektov, kot tudi možnost obdelave podatkov v zalednem delu.

- [Več informacij o orodju](#)
- [Primer implementacije, Mestna občina Maribor](#)

Orodje Your Priorities

Your priorities je aplikacija, ki jo je razvila islandska nevladna organizacija Citizens Foundation in je prosto dostopna za uporabo na strežnikih, ki jih vzdržuje Citizens Foundation. Aplikacija omogoča oddajo predlogov, spletno debato o predlogih in objavo razlogov za zavrnitev posamičnega predloga.

- [Več informacij o orodju](#)
- [Primer implementacije, Občina Logatec](#)

Prilagoditev spletnih mest občine

Nekateri ponudniki spletnih mest ter občinske IT službe so že razvili module za izvedbo participativnega proračuna, ki ponujajo različne funkcionalnosti, kot so denimo oddaja predlogov s spletnim obrazcem, verifikacija glasov prek mobilnih sporočil ter objava prispelih predlogov.

- [Primer implementacije, Občina Radovljica](#)
- [Primer implementacije, Občina Laško](#)

Orodja za organizacijo spletnih dogodkov

Nekatere občine so zaradi epidemiološkega stanja v Sloveniji in posledičnih omejitev organizirale predstavitve participativnega proračuna in delavnice pisanja projektov na spletu.

- [Primer implementacije, Občina Ajdovščina](#)

Občinam, ki se odločijo uporabiti digitalna orodja, priporočamo, da se posvetujejo z informacijsko pooblaščenko.

Kako lahko nevladne organizacije pomagajo pri izpeljavi participativnega proračuna

Veliko zaslug za širitev participativnega proračuna v Sloveniji imajo nevladne organizacije in civilno družbene iniciative, predvsem s svojim delom na področju informiranja javnosti in zaposlenih na občini o tem, kaj je participativni proračun in kaj so njegove prednosti. Hkrati pa s svojim znanjem in izkušnjami s terena pomagajo pri razvoju modelov participativnega proračuna. Nevladne in civilnodružbene organizacije so s svojim znanjem in izkušnjami postale nepogrešljiv partner občin pri izvedbi participativnega proračuna.

Dr. Vilma Milunovič

Urad za finance in računovodstvo, Mestna občina Koper

Oglej si posnetek

Rada bi se zahvalila vsem nevladnim organizacijam in civilni družbi, ki je uspela angažirati tako široko zanimanje za participativni proračun, saj mislim, da je to eno temeljnih vprašanj lokalne demokracije oz. učenja demokracije nasploh.

Alenka Blazinšek Domenis

ZaNVO, regionalna stičišča nevladnih organizacij

Oglej si posnetek

Regionalna stičišča so do sedaj razvila nek bazen kadrov, ki je pri številnih občinah že pogledal v drobovje in sodeloval pri nastajanju participativnega procesa, zato mislim, da se je izoblikovala skupina, ki ima že kar nekaj različnih izkušenj in lahko opravlja tri ključne funkcije; kot svetovalna, izvajalna in animacijska sila.

V svetovalni funkciji lahko nevladne organizacije občini pomagajo postaviti merila, zasnovati glasovanje, razmisliti, kako pritegniti občane, in prilagoditi proces ostalim specifikam posamezne občine.

Kar se tiče izvajalne funkcije, moje izkušnje kažejo, da ko se občina loti participativnega proračuna, gre za veliko novost za vse vpletene. Dialoški način oblikovanja projektov, ki je značilen za participativni proračun, je morda nekoliko bolj lasten nevladnim organizacijam, zato so lahko te tukaj res primeren partner. Izkušnje kažejo, da je dobro, da se organizira skupne sestanke s predsedniki krajevnih skupnosti, ki so lahko prav tako akterji, kljub temu, da ne sodelujejo neposredno, z občinskimi svetniki, s komisijo in tako dalje. Zunanji izvajalci lahko na večih področjih z roko v roki vodijo participativni proračun skupaj z občino.

Občine, ki so že sodelovale z nevladnimi organizacijami pri izvedbi participativnega proračuna in lahko iz prve roke podajo svojo izkušnjo so: Maribor, Ruše, Lovrenc na Pohorju, Ptuj, Benedikt, Postojna, Medvode, Ajdovščina, Koper, Škofja Loka itd. Zelo pomembna je tudi animacijska funkcija, kjer ne gre samo za razširjanje informacij, ampak tudi za to, da se pritegne tiste dele javnosti, ki običajno niso navajeni sodelovanja z občino. Nevladne organizacije lahko občane pritegnejo ne samo k podajanju predlogov, ker je morda najbolj kompleksen del procesa, saj poleg funkcionalne pismenosti zahteva vsaj še malo samozavesti, ampak tudi k podpori predlogov, k sooblikovanju predlogov itd. Po mojih izkušnjah je tukaj vloga nevladnih organizacij zares velika, sploh v začetku, v prvi izvedbi participativnega proračuna. Kasneje postane proces malenkost bolj tekoč in se kakšna stvar zgodi že tudi sama.

Nekatere slovenske nevladne organizacije, na katere se lahko obrnete za pomoč pri izvedbi participativnega proračuna:

- [ZaNVO, mreža 12 regionalnih stičišč](#)
- [Organizacija društvo za participatorno družbo](#)
- [Inštitut Danes je nov dan](#)
- [Socialna akademija](#)

Uporabne povezave

[Video posnetek Nacionalne konference ZA participativni proračun](#)

Kaja Fiedler, Daša Ložar, Matic Primc, Karolina Babič : [Participativni proračun: Stanje v Sloveniji](#). (2020)

[Podstran Participativni proračun Skupnosti občin Slovenija](#)

[Kje je participativni proračun](#), Danes je nov dan

Matic Primc: [Participativni proračun. Kratka priporočila za izvajanje](#). (2016)

Občinska spletna mesta, namenjena participativnemu proračunu:

- [Mestna občina Maribor](#)
- [Občina Ruše](#)
- [Občina Lovnenc na Pohorju](#)
- [Mestna občina Ptuj](#)
- [Občina Benedikt](#)
- [Občina Postojna](#)
- [Občina Ajdovščina](#)
- [Mestna občina Nova Gorica](#)
- [Občina Renče-Vogrsko](#)
- [Občina Tolmin](#)
- [Občina Vipava](#)
- [Občina Brežice](#)
- [Občina Sevnica](#)
- [Občina Straža](#)
- [Občina Semič](#)
- [Občina Medvode – participativni proračun](#)
- [Občina Medvode – navodila](#)
- [Občina Dol pri Ljubljani – predstavitev participativnega proračuna](#)
- [Občina Dol pri Ljubljani – participativni proračun 2021](#)

- [Občina Dol pri Ljubljani – participativni proračun 2022](#)
- [Občina Logatec – poziv k sodelovanju](#)
- [Občina Logatec – participativni proračun](#)
- [Občina Škofja Loka](#)
- [Občina Jesenice – poziv k sodelovanju](#)
- [Občina Jesenice – participativni proračun](#)
- [Občina Bohinj](#)
- [Občina Radovljica](#)
- [Občina Železniki](#)
- [Mestna občina Koper](#)
- [Občina Divača](#)

V okviru Skupnosti občin Slovenije je bila oblikovana Strateška delovna skupina za participativni proračun. Skupina je namenjena podpori in razvoju participativnega proračuna v slovenskih občinah s povezovanjem županov in županov ter strokovnih kadrov, ki participativni proračun že izvajajo, s tistimi, ki to šele načrtujejo ali pa se z idejo zgolj spogledujejo.

Tudi vaša občina se lahko vključi v skupino za participativni proračun Skupnosti občin Slovenije.

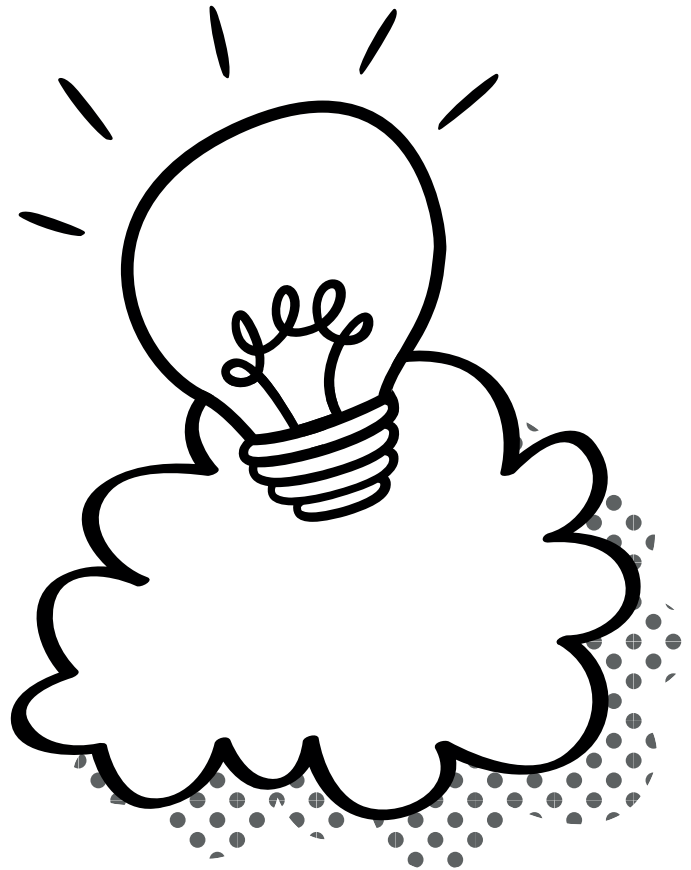
Več informacij o Strateški delovni skupini za participativni proračun.

— ZA participativni proračun

Nadaljnji razvoj partici- pativnega proračuna

Kljub temu, da se participativni proračun v Sloveniji uporablja šele nekaj let, gre za zelo dobro sprejet mehanizem vključevanja občank in občanov v delovanje občine, ki vsako leto pritegne vse več občin. Poleg občin, ki bodo v prihodnjih letih izvedle participativni proračun prvič, bo tudi vedno več občin, ki bodo izvedle cel cikel že drugič, tretjič in četrtič. **Že zdaj opažamo, da se občine, ki participativni proračun izvajajo ponovno,** odločajo za nadgradnje modela, kot na primer Občina Ajdovščina, ki je del sredstev iz participativnega proračuna namenila mladim. Prepričani smo, da bo takih eksperimentov in inovativnih pristopov v prihodnje še več, le vprašanje časa pa tudi je, ko bomo videli participativni proračun še v kakšem drugačnem kontekstu.

Tadej Beočanin

župan Občine Ajdovščine in predsednik delovne skupine za participativni proračun pri Skupnosti občin Slovenije

Oglej si posnetek

Pričakujem, da se bo participativni proračun razvijal. Ne samo dodatno, v novih in novih slovenskih občinah, ampak da se bodo tudi modeli modificirali glede na stanje in pričakovanja občank in občanov okrog participativnega proračuna. Prepričan sem, da bo skupina za participativni proračun pri SOS-u kvalitetno pomagala vsem tem občinam, ki bodisi razvijajo model, ki ga imajo vzpostavljenega, bodisi tistim, ki bodo šele začele na začetku. To je namreč tisto ključno poslanstvo skupine pri Skupnosti občin Slovenije, ki nas vodi pri tem, da usvoji participativni proračun ne samo vsaka slovenska občina, ampak seveda tudi država. To je zagotovo izjemen izziv tudi za Ministrstvo za finance in Vlado Republike Slovenije, ampak verjamem, da bomo v prihodnosti prišli tudi do točke, ko se bo država odločila, da bo del sredstev, s katerimi razpolaga, prepustila v odločanje državljanom in državljanom.

Giovanni Allegretti

University of Coimbra, mednarodno priznani strokovnjak in svetovalec na področju uvajanja participativnega proračuna

Oglej si posnetek

Trenutno obstajajo trije zanimivi trendi na področju participativnega proračuna:

1. Diverzifikacija subjektov, ki izvajajo participativni proračun

Participativni proračun je vedno bolj prepoznan kot pomembno orodje za ojačanje demokracije, ne samo na lokalnem nivoju, ampak tudi na drugih nivojih oblasti. Na Portugalskem imamo recimo participativni proračun tudi na državnem in regionalnem nivoju. Poleg tega se participativni proračun izvaja v nekaterih zaporih, veliko primerov je na nivoju šol in pa v drugih vrstah organizacij, kot so recimo nevladne organizacije ter profesionalne organizacije, ki združujejo zaposlene znotraj nekega sektorja.

2. Hibridizacijo participativnega proračuna

Veliko občin postopoma ustvarja t.i. sisteme participacije, kjer koordinirajo različne participativne procese, ki jih občina izvaja, kot so na primer posvetovanje glede prostorskih planov, participativni proračun, participacija otrok, participacija na področju javnega zdravstva. Ti različni procesi so v medsebojnem dialogu in vplivajo drug na drugega.

3. Postopna vzpostavitev zakonskega okvira

V Italiji ima pet od dvanajstih regij zakone, ki spodbujajo participacijo, pri čemer dva zakona govorita specifično o participativnem proračunu (regiji Lazio in Sicilija). Zakonodaja pomeni formalno prepoznanje, da se ti procesi dogajajo, in omogoča razvoj participativnega proračuna. V primeru Sicilije zakonodaja predvideva sofinanciranje participativnega proračuna in nadzor nad izvedbo procesa s strani civilnodružbenih organizacij. Torej gre za proces, ki v osredje postavlja občanke in občane, ki imajo tudi moč nadzora postopka in evalvacije rezultatov.

ZaNVO smo mreža dvanajstih slovenskih nevladnih organizacij, ki delujemo kot regijska NVO stičišča. S svojim strokovnim znanjem in izkušnjami s področij zagovorništva, prava, vodenja projektov, organizacije in načrtovanja ter komuniciranja nevladnim organizacijam zagotavljamo strokovno podporo, jih razvijamo in spodbujamo medsektorsko sodelovanje. Posebno pozornost namenjamo vključevanju občank in občanov v procese odločanja o pomembnih zadevah v lokalnem okolju. Za uspešne zgodbe, ki jih pišemo skupaj z nevladnimi organizacijami in lokalnimi samoupravami se povezujemo z različnimi razvojnimi partnerji in strokovnjaki v lokalnem in širšem okolju.

Program regijskih stičišč nevladnih organizacij financira Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za nevladne organizacije.

Mrežo ZaNVO sestavljamo:

Gorenjska regija:

[Zavod Tri, zavod za trajnostne skupnostne prakse](#)

Goriška regija:

[Ustanova Fundacija BiT Planota](#)

Jugovzhodna Slovenija:

[Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto](#)

Koroška regija:

[Zveza športnih društev Ravne na Koroškem](#)

Obalno-kraška regija:

[Kulturno izobraževalno društvo PiNA](#)

Osrednjeslovenska regija:

[Zavod NEFIKS](#)

Podravska regija:

[Zavod PIP](#)

Pomurska regija:

[Ustanova Lokalna razvojna fundacija za Pomurje](#)

Posavska regija:

[Zavod Dobra družba](#)

Primorsko-notranjska regija:

[Zveza društev Mladinski center Postojna](#)

Savinjska regija:

[Društvo NOVUS](#)

Zasavska regija:

[Društvo za razvoj in varovanje Geossa](#)

ZA participativni proračun
Poročilo z nacionalne konference ZA
participativni proračun

Organizator nacionalne konference
ZA participativni proračun:
Za NVO - Mreža regionalnih stičišč
nevladnih organizacij

Datum konference:
15. 9. 2021

Izdajatelj poročila:
Za NVO - Mreža regionalnih stičišč
nevladnih organizacij

Poročilo pripravila:
ekipa inštituta Danes je nov dan

Avtorica vsebin:
Maja Cimerman, Danes je nov dan

Lektura:
Nejc Horvat in Jasmina Ploštajner,
Danes je nov dan

Oblikovanje, prelom:
Jasmina Ploštajner, Danes je nov dan

Grafike:
Dobre zgodbe d.o.o.

Kraj in leto izida:
Ljubljana, 2021

Projekt sofinancira Ministrstvo za
javno upravo iz Sklada za NVO.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

Vsi vključeni citati so del Nacionalne konference
ZA participativni proračun in so bili prilagojeni
za lažjo berljivost in razumljivost.